

261

Q. D. B. U.

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS

De

MULLIERE
INTERCEDENTE
EJUSQUE BENEFICIO,

Quam

PRÆSIDIO DIVINI NUMINIS

FRETUS

ex Decreto & Autoritate

MAGNIFICI, NOBILISSIMI,

AMPLISSIMI ICTORUM COLLEGII,

IN CELEBERRIMA ARGENTORATENSI
UNIVERSITATE

PRO LICENTIA

Summos in utroque Jure Honores & Privilegia
legitime capeffendi

publico ac solenni examini proponit

JOSUA FÜRSTENBERGERUS,

MÜLHUSINUS.

Ad diem Augusti H. Lq. solitis.

ARGENTORATI,

LITERIS JOHANNIS WELPERI.

ANNO MDC LXXI.

DISPUTATIO MEDICA

MILLER

ANATOMIA

DE

VERBORUM

...

...

...

...

SECTIO I.

Continens generalia

I.

Sexum muliebrem ultra colum
 & fusum parum prudentem, plurimisque
 imbecillitatibus obnoxium esse, omnium
 Sanct. Doctorum, Legumlatorum, Histori-
 corum & Philosophorum applausu proba-
 tum reperimus. Quod ipsum innuunt Impp.
 Honorius & Theodosius *l. 4. C. de sponsal. fœminarum con-*
silia contra propria plerumque commoda laborare, rescriben-
tes. Et quoties non in jure nostro fragilitatis, impotentiae,
 imprudentiae ac lubricitatis illarum fit mentio? Hinc apud
 plerasque Gentes ab administratione bonorum eas arcitas,
 & perpetuae curae, vel maritorum, *der Ehevögten* / vel
 proximorum, vel etiam extraneorum, commissas videmus; si-
 cut de Hispanis testatur Gutierrez *lib. 2. pract. quest. 221.* de Italis,
 ex variis Authoribus Tiraquel, *de ll. connub gloss 8. n. 4.* de Gal-
 lis, Idem *d. l. pr. gl. 1. part. 1. n. 71.* & Pierre de l'Hommeau,
des maximes generales du droict francois. liur. 3. art. 160. de Belgis
 Joh. à Sande *in decis. Fris. l. 2. r. 4. d. 1. & 3.* de Sax. Carpz. *in defin.*
for. p. 2. const. 15. def. 1. Hinc etiam leges nostrae ab omnibus ci-
 vilibus & publicis officiis eas remonent; *l. 2. ff. de R. 1.* ut Pa-
 pinianus in *l. 9. de statu hom.* in multis juris articulis deteriorem
 esse fœminarum, quam masculorum conditionem asserere, non
 dubitaverit. Unde, ut fortunae ipsarum consulatur, sollicite
 prospexerunt Legumlatores; (quo genere, quasi modum ex-
 cesserit, apud non paucos male fere audit Justinianus, super-
 bae Theodorae uxoris arbitrio eó illum flexum dicentes, acut
 uxorium propterea sugillantes vid. Greg. Tholos. *l. 47. syn-*
tag.

Y 2

rag. II. n. 1. & 2.) Imprimis autem eó respexit illud magni nominis famæque Sctum. Vellejanum, has ipsas ab causas latum ne pro quopiam fœminæ intercederent, & si interceserint, ne exinde efficaci aliquâ actione conveniri queant. De quo mulierum intercedentium beneficio, cum post exantlata juris examina, decreto Magnif. & Amplif. Ordinis iudici, disputationi inaugurali materia mihi dande esset, impræsentiarum agere est animus. Faxit Deus, ut feliciter!

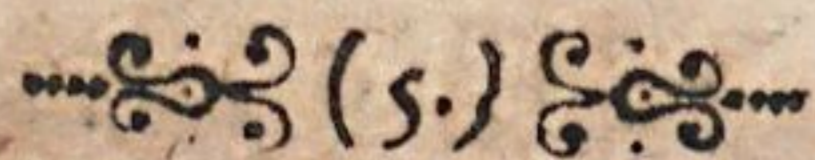
II.

Cum autem in omni tractatu fores quasi pandat terminorum explanatio, ideo & mihi prima illorum erit cura. Intercedere, verbum, quamvis, quod præpositioni inter, & verbo cedere, principia sua debeat, indubitatum sit. Non tamen, quid significet, æque certum est: nam & passive, pro interjacere, seu in medio esse, usurpari, & activè, pro se interjicere seu interponere, monstrant Lexicographi *in lexic. hac voce.* Et quidem iterum duobus modis quis se interponere dicitur, ut sc. aut noceat, aut ut prosit; priori sensu intercedere tunc idem est ac inhibere, vetare & se opponere; sic proprie jus intercedendi Tribunis plebis competiisse, testatur Gellius; *noct. Att. l. 13. c. 12.* nam in hoc creatos dicit, non ut jus dicerent, sed ut intercederent, opponerentque sese injuriis ac violentiis, vid. *lexic. Calvini & Schardii.* Posteriori verò sensu amoris ac benevolentiae signum est, ita ut vel conciliandi gratia pro aliquo intervenire, significet, vel alienam obligationem in se recipere, & res suas, sive se pro aliquo obligare: quæ postrema acceptio juri nostro frequentissima, & etiam hujus loci est. vid. *dd. Auth. & C. J. Argent. t. ad Sctum Vellej. th. 3.*

III.

In voce mulieris, utpote satis notâ, non multum descendendum esse reor, nisi quod monendum, cum sæpe in Leg. nostris virgini contradistinguatur, ut *l. II. §. I. de contr. empt. ibi: quod si virginem emere vellem cum esset mulier. & l. 17. §. 1. de adil. ed. ibi: ita arctam ut mulier fieri non possit, sanam non videri constat,* hic lato eam accipi sensu, omnes personas sexus fœminei, comprehendente. vid. *th. 4. sect. seq.*

IV. Be-

IV.

Beneficium, in genere, esse benevolam quandam actionem gaudium tribuentem capientibus, patet ex Senec. l. 2. de benef. c. 6. & 2. feud. 23. Interdum autem operam & factum significare, videre est in l. 40. §. 1. de damn. infect. l. 46. de furt. Sæpe coarctatur ejus significatio, ita ut in secularibus, feudum vid. Dn. Struv. synt. jur. feud. c. 2. aph. 1. in spiritualibus autem sacerdotium seu præbendam denotet. vid. Calvin. hac voce. Non raro tamen pro jure præcipuo, seu privilegio ratione ætatis, sexus, conditionis &c. alicui concessio, accipitur; quem sensum etiam hic meum facio.

V.

Cognitis nominibus jam videndum quid in ipsis obtineat rerum argumentis: per §. 3. Inst. proæm. itaque beneficium hocce mulierum definitio, quod sit jus, mulieribus intercedentibus, Scto Vellejano indultum, tutas contra creditores illas reddens, & si soluerint, soluti conditionem eis tribuens. Singulorum illustrationem sequentium suppeditabit lectio.

VI.

Alio nomine istud beneficium vocatur Sctum Vellejanum rubr. & passim. ff. & C. ad Sctum Vellej. item Sctum de intercessionibus fœminarum l. 15. l. 29. §. 1. ff. l. 3. 19. C. d. t. exceptio intercessionis l. 7. §. 1. de except. decretum patrum l. 13. l. 19. C. ad Sct. Vell. amplissimi ordinis beneficium l. 16. d. t. obligationis alienæ recusatio l. 15. ff. eod. & generaliter beneficium l. 24. §. 2. d. t. Germ. daß Fräwliche Recht / aut die Fräwliche Gerechtigkeit / Freyheit / &c. Coll. Jur. Arg. th. 3. d. t.

SECTIO II.

Exponens causas & effectus.

PRimó temporibus Divi Augusti, mox deinde Claudii, cautum erat ne fœminæ pro viris suis intercederent, quippe pro quibus ob amorem facilius intercessuræ credebantur, sed

cum, pro extraneis intercedendo, non minus lædi viderentur, postea plenissime SCto Vellejano, Vellejo Tutore, & Marco Sillano Consulibus (quo Imperatore, vid. probabiliter conjectans Col. Jur. Arg. *th. 2. d. l.*) ne pro quoquam reæ fierent, provisum fuit. *pr. & §. 1. ad SCt. Vellej.* cui postmodum editum quoque Pratoris accessit. *l. 19. C. d. t.* & diversorum Imperatorum constitutiones. vid. *l. 2. §. 4. l. 4. ff. l. 22. l. 23. C. d. t. N. 134. c. 8.*

II.

Ansam hisce sanctionibus præstitit verecundia pudorque sexus muliebris; sicut enim à publicis & civilibus officiis remotus est *l. 2. de R. I.* ita quoque intercessionis negotium ipsi adimendum videbatur. *l. 2. §. 1. ad SCt. Vellej. l. 8. C. eod.* cum parum muliebri verecundiæ consentaneum videatur alienas suscipere defensiones *l. 18. C. de procur.* æquumque sit, defendi uxores à viris, non viros ab uxoribus. *§. 2. l. de injur.* in quo etiam officio non sola opera, nudumque ministerium, sed etiam periculum rei familiaris versatur. *l. 1. §. 1. ad SCt. Vell. Wesemb. ad h. tit. n. 2. Franzk. ibid. n. 7. Hunnius ad Treut. V. l. D. 25. q. 5. & 6. licet quodammodo improbet hanc rationem Rittersh. ad Nov. part. 2. c. 4. n. 3. Carpzov. de jur. fœm. sing. dec. 4. pos. 1. n. 4. Bachov. in not. ad Treutl. vol. 2. d. 25. th. 1. l. 6.*

III.

Sed maxime LL. latores movit mulierum fragilitas. *l. 2. §. 1. d. t.* quod maritalibus atque aliis blanditiis ad suscipiendum sponsionis, onus infirmus ipsarum animus facile induci posse credebatur, parum cogitans, quid vesper serus ferat; spondere enim initio leve videtur, cum nullam præstationem pecuniæ, sed solum consensum, exigat, præterea principalem fidem exoluturum fore, spes sit: ast tandem, juxta notum proverbium: sponde, noxa præstò est. Comes æris alieni atque litis est miseria. **Bürge thun man würgen.** Wesemb. & Ritterh. *d. l. Gomez. t. 2. c. 13. n. 16. var. resol.* Accedit, quod aliàs etiam fœminis jus ignorare permissum sit. *l. 9. de jur. & fact. ignor.* vid. Thesaur. loc. com. Barbofæ & Dn Taboris *l. 9. c. 3. apb. 13. Ant. Mornacii Observ. ad l. 11. C. de j. & f. ignor.*

IV. Opti-

IV.

Optimâ ergo ratione leges mulieribus succurrunt, ne per obligationem reddantur pauperiores *l. 2. §. 1. 2. &c. ad SCt. Vell. C. J. A. ad d. r. th. 10.* neve exinde respublica damnumentiat *arg. l. 2. de jur. dot. l. 1. sol. matrim.*

V.

Competit itaque hoc SCti Vellejani beneficium mulieribus; quo nomine licet in jure nostro sapius virgines exclusæ veniant. *vid. th. 3. f. 1.* hic tamen omnes, sive virgines, sive viatæ, sive uxores, sive viduæ sint, comprehendi, non est ambigendum *arg. l. 25. §. 9. de aur. & arg. leg. l. 81. §. 1. de leg. 3. l. 13. de V. S. sexum enim, non sexus qualitatem Senatus respexit.* *Franzk. Comment. ad SCt. Vell. n. 10. Mevius ad jus Lubec. p. 1. r. 10. ar. 3. n. 10.* idque sive pater consentiat nec ne. *l. 3. l. 8. C. ad SC. Vell. Perez. d. r. n. 11. Zoës ad d. r. ff. n. 5. Hunn. ad Treut. vol. 1. disp. 25. q. 4.* Non solùm autem mulier, sed etiam hæredes ejus *l. 20. C. ad SCt. Vell. fidejussores l. 19. §. f. l. 8. §. 14. ff. l. 14. 15. C. eod.* omnesque illi qui mandato mulieris intercesserunt, ac inde actionem contra ipsam habent, beneficio isto fruuntur. *vid. l. 6. 7. 8. §. 4. 6. l. f. §. 3. d. r.* quia realis est exceptio *l. 7. §. 1. de except.* totamque obligationem Senatus improbat *l. 16. §. 1. d. r. ad SCt. V.* Imò licet regressum contra mulierem non habeant. *d. l. 16. §. 1. l. 7. d. r. Dn. Struv. Ex. 21. th. 4. Val. Francus de fidejuss. c. 2. n. 156. & seqq. C. J. A. ad tit. de SCt. Vell. th. 7. Hun. ad Treut. d. D. 25. th. 3. l. c.* Si fœmina & mas simul pro aliquo intercedant, in solidum adversus marem, subductâ mulieris personâ datur actio. *l. 48. pr. de fidejuss. Zoës Comment. ad SCt. Vell. n. 7. Dn. Struv. d. E. th. 5.*

VI.

Tunc autem dicto beneficio fruitur mulier, quando pro aliquo, quisquis ille sit, intercedit, h. e. vel veterem vel novam obligationem in se suscipit; Veterem suscipit, aut per participationem, seu cumulativè, aut per translationem, seu privativè. Participativè intercedere dicitur mulier, quando obligatio in principalis debitoris persona subsistit, ipsa autem accessorie

cessorie inde obligatur: quod accidit vel fidigubendo *l. 3. C. ad Sct. Vell.* vel constituendo, *l. 1. §. 1. de const. pec.* vel mandando *l. 6. 7. l. f. §. 3. ff. ad Sct. V.* vel in arbitrum aieno nomine compromittendo *l. 32. §. 2. de recept. arb.* vel pignori pro aliquo dando *l. 8. pr. ad S. C. V.* vel in iure respondendo *l. 26. d. t. Franzk. Com. ad d. t. n. 14. Dn. Struv. d. l. th. 3. Donell. Com. l. 12 c. 29.* Translative intercedit, quando priorem & veterem obligationem à principali debitore tollit, ac in se novando transfert, veluti expromittendo *l. 8. §. 8. d. t.* hac etiam refer casum *d. l. 8. §. 2.* quem Ant. Faber *lib. 18. conject. c. 1.* non solum obscurissimum sed etiam corruptissimum nominat. Vel iudicium pro aliquo suscipiendo *l. 2. §. f. d. t. l. 2. C. de pact.* quia & tunc is pro quo iudicium suscipitur, liberatur. *d. l. 2. C. de pact. l. 10. §. 1. de in rem vers. l. 23. de solut. Dn. Struv. & Franzk. loc. cit.*

VII.

Novam obligationem in se recipere dicitur mulier, quando ab initio se ream facit pro alio, cum quo creditor aliàs erat contracturus, veluti, si, cum quis pecuniam esset accepturus mutuam, intervenerit mulier, quæ acciperet isti ex sua persona datura, quia etiam tunc in effectu intercessio subest. *l. 8. §. 14. ff. l. 4. 10. 19. C. ad S. C. V.* Dixi, cum quo creditor aliàs esset contracturus, secus enim erit si mulier rectà ab aliquo mutuum accipiat, & alteri deinde det. *d. l. 4. & 10.* licet creditor sciverit mulierem, ejusmodi pecuniam in usum alterius versuram *l. 13. C. d. t.* dum enim non eo fine dedit, ut verteret, nec collusorie, nec fraudem Scto fecisse censetur Franzk. *d. l. n. 16.* Uterque hic modus breviter Scti verbis continetur *l. 2. §. 1. verb. fidejussiones & muticidationes: ubi mutuationes malè legit Hottom. 1. Obs. 15. & 4. th. 15. vid. Cujac. tr. 4. ad African. in l. 17. & 19. ad S. C. V. Treutl. v. I. disp. 25. th. 1. l. d. ibique Hunnium.*

VIII.

Jam videndum in quo sapius allegatum consistat Scti beneficium. In eo nimirum quod fœmina, si ex sua conveniatur intercessione, actoris intentionem exceptione clidere queat: *l. 17. §. f. l. 23. ff. l. 3. l. 9. C. h. t. neutiquam enim illorum*

rum arridet opinio, qui ex verbis *d. SCri l. 2. §. 1. neve petitio*
 & c. ipso jure illam tutam faciunt, sicut bene hos refutat Perez.
ad Cod. d. t. n. 2. Rittershus. ad Novell. part. 2. c. 4. n. 4. & seq.
 Sin vero aperte de intercessione constabat statim actio dene-
 gabatur *d. l. 2. §. 1. vers. neve. l. ult. §. 3. vers. totus. l. 16. in f. ad*
SC. V. simili modo ut in actione & exceptione Jurisjurandi tra-
 dunt Dd, per *l. 9. pr. de jurej. Franzk. ad d. t. n. 31. Treutl. V.*
1. D. 25. th. 2. l. c. ibique Hunn. & Bachov. Donell. lib. 12.
Comment. c. 30. Dicta exceptio rei cohæret, *l. 7. §. 1. de except.*
 perpetua est *l. 40. de condict. indeb.* & etiam post sententiam,
 quâ fœmina condemnata, opponi poterit, *l. 11. ad SCr. Ma-*
ced. Coll. Jur. Arg. ad tit. de SC. Vell. th. 9. Dn. Struv. Ex. 21.
th. 7. Interdum verò ipso quoque jure non valet, quod inter-
 cessionis causa gestum est, non quidem vi ipsius SenatusCon-
 sulti, sed Justiniani additionis: sc. si 1. intercessio publico in-
 strumento, tribus testibus signato, probari nequeat, *l. 23. §.*
f. C. ad SC. V. ubi tamen nihil innovatur in iis casibus, quibus
 aliàs mulieres Vellejano non juvantur, vid. *Gloss. ad d. §. f.*
Treut. d. D. 25. th. 2. l. 6. & ibidem Bachov. Vel 2. si pro marito
facta fuerit N. 134. c. 8. & inde sumptâ Auth. si qua mulier. C.
d. t. hinc mulier beneficio suo validè renunciatura (quod an fa-
 cere possit? *sect. 3. th. 9.* discutietur) casu, quo pro marito se
 obnoxiam facit, præter SCtum Vellej. specialiter quoque huic
 novellæ Constitutioni renunciât, secundum mores receptos
 necesse est. Scheffer *quæst. pract. q. 36. n. 143.*

IX.

Quotiescunque igitur mulier intercesserit inanis erit
 Creditoris omnis contra ipsam exactiois conatus, & quidem
 in tantum ut nec pignora teneantur *l. 29. pr. ff. ad SC. V.* cum
 totam obligationem Senatus improbet, *l. 16. §. 1. d. t. C. J. A.*
ad d. t. th. 11. Imò si solverit, conditione indebiti solutum re-
 petere poterit. *l. 8. §. 2. in f. & §. 3. l. 24. §. 2. l. 31. ff. l. 9. C. d. t.*
 licet ex errore juris id fecerit, *arg. l. 9. de jur. & fact. ignor.*
 Modò non solverit ex condemnatione in judicio facta:
 propter auctoritatem rei judicatæ *l. 29. §. 5. mandat. l. 60.*
pr. ff. eod. l. 1. C. de condict. indeb. Aut, sciens se auxilio

Z

SCti

SCti tutam l. 26. §. 3. l. 24. d. r. l. 8. §. 20. ad SC. V. l. 21. §. 1. de inoff. rest. Præterea datur quoque mulieri rei vindicatio. l. f. §. 1. 2. ff. l. 7. C. l. 39. §. 1. de R. V. An autem mulier prædicto modo beneficio suo contra creditores in foro soli uteris, etiam in foro poli, seu conscientia tuta sit? non absque ratione dubitatur: in qua quæstione, certi aliquid statuere non tam difficile quam periculosum esse dicit Hering. de fidej. c. 7. n. 526. Pro affirmativa tamen calculum ponit densior Doctorum turma. vid. Hering. d. l. Valent. Franc. de fidej. c. 2. n. 155. Joh. Gœddeus de contrah. & committ. stip. c. 7. concl. 16. Tiraquel. de Leg. connub. gloss. 4. n. 15. & seqq. Gomez. tom. 2. var. resol. c. 13. n. 16.

X.

Sed ne creditores damno hæc ratione efficiantur, Prætor ipsis subvenire æquum duxit, considerans eum potius pro quo intercessio facta, quàm creditorem, mulierem decepisse l. 1. §. 2. l. 14. ad SC. Vell. Franzk. ad h. r. n. 39. utpote cujus parum intererat an hunc vel alium haberet efficaciter obligatum debitorem. Hinc, si fœmina veterem seu priorem obligationem in se per novationem transtulerit, rescissâ istâ intercessione pristinam actionem creditori in debitorem restituit, quæ proinde restitutoria l. 8. §. 9. 12. 13. ff. l. 8. & passim C. d. r. rescissoria l. 16. C. ibid. & utilis l. 8. §. 8. ff. d. r. vocatur. Dn. Struv. Ex. 21. th. 8. Donell. lib. 12. Com. 31. & Hillig. ibid. Quod si participativè tantum intercedat mulier, hancce restitutoriam à Præторе impetrare, non erit opus, quia antiqua actio salva remanet, Hahn. ad Wesembec. b. r. n. 8. Sin autem initio novam pro alio recipiat obligationem, in ipsum, cujus causa contraxit, itidem conceditur actio l. 8. §. pen. d. r. cumque tum magis instituat, quàm restituatur d. §. pen. Interpretibus communiter institutoria dicitur, Accursio autem in l. 10. d. r. institutoria: quare, & an bene? v. Cujac. 16. Obs. 27. Dn. Struv. d. th. 8. Treut. V. 1. D. 25. th. 6. l. d. ibiq. Bach. & Hunn.

XI.

Neque impedit, quod debitor acceptilatione sit liberatus, priusquam mulier intercessit, modò sc. respectu intercessionis

tionis perficiendæ liberatio contigerit. *l. 8. § 7. 8. ad SC. Vell.*
Treutl. V. 1. D. 25. th. 6. l. b. Aut 2. quod creditor post inter-
 cessionem mulieri accepto tulerit; inanem enim actionem di-
 misit & propriis viribus non suffultam *d. l. 8. §. 9.* Aut 3. quod
 creditor mulieri hæres extiterit *d. l. 8. §. 12.* Aut 4. veteri de-
 bitori mulier successerit. *d. l. 8. §. 13.* quo casu non refert, u-
 trum hæc restitutoriâ creditor illam convenire velit, an dire-
 ctâ ex persona defuncti, *d. §. 13. Coll. Jur. Arg. ad d. t. th. 12.*

XII.

Et cum in pristinum statum restituatur hæc actio, natu-
 ramque prioris sequatur, hinc etiam, prout illa comparata
 erat, vel perpetuæ, vel temporalis qualitatem reassumet *l. 10.*
l. 24. §. f. d. t. ac similiter, in omnes, qui per mulieris inter-
 cessionem liberati sunt, competet. *l. 8. §. 11. v. gr. hæredes*
debitoris d. l. 10. fidejussores l. 14. d. t. &c. Dictæ tamen
 actioni restitutoriæ, seu institutoriæ, locus non est, si mulier,
 primo, pro eo intervenerit, qui, si cum ipso contractum esset,
 non obligaretur, ut puta propupillo, sine tutoris autoritate
 contrahente, nec locupletior factus (hic enim ne naturaliter
 quidem tunc obligatur *l. 59. de O. & A. &c.* Ludvvel, in *Com.*
ad Inst. t. de auctor. & cons. tut. pr. n. 1. & 2.) Aut, pro eo, qui
 restitui potest, ut minore 25. annis; Aut à quo exigi nequit,
 ut filiofamilias contra SCtum Maced. mutuum accipiente *d. l. 8.*
§. f. Secundo, si mulier ipsa efficaciter conveniri poterit: quod,
 quando contingat, dicitur *sect. 3.* Tertio, si ordinaria alia lo-
 cum habeat actio, sicut evenit in casu *d. l. 8. §. 8. junctâ l. 4. de cond.*
caus. dat. tum namque extraordinarium remedium cessat *arg.*
l. 32. de damn. infect. l. 1. §. 2. de public. in rem.

XIII.

Huic ex SCto Vellejano proficiscenti mulierum benefi-
 cio cognatio quædam intercedit cum illo, quo filiofamilias
 ex Macedoniano fruuntur; utrobique enim læsis propter in-
 genii imbecillitatem succurritur *l. 11. ad SC. Maced.* Item cum
 beneficio minorum, ratione restitutionis. Plurimæ tamen vi-
 cissim interstant differentia quas vid. in *C. J. A. th. f. ad h. t. de*
SC. Vel. Donell. Comm. l. 12. c. 30.

SECTIO III.

*Agens de contrariis, seu casibus quibus
mulieris intercedentis beneficium
cessat.*

HActenus de modis, quibus intercedentium mulierum beneficium locum invenit. Consequens nunc est ut de iis quoque quibus cessat, verba faciam: quos commode ad tres generales reduci posse autumo; primus nimirum erit, si aliud quid, quàm intercedere, agit mulier. Secundus, si vere quidem intercedit, sed ob factum suum se indignam privilegio reddidit. Tertius, si alia quaedam singularis rei, vel personæ conditio subest.

II.

Quod itaque primum modum concernit, non juvatur mulier. I. si pro alio solvat *l. 1. l. 4. C. ad SC. Vel.* quocunque modo id fiat *l. 5. ff. eod.* etiam si creditorem suum tanquam intercessura deleget *l. 8. §. 5. d. t.* Dn. Struv. *Ex. 21. th. 9. n. 2.* II. Si alii donet *l. 4. §. 1. d. t.* quamvis enim plus videatur esse donare quàm fidejubere; quia tamen facilius mulier se obligat, quàm donat, *d. §. 1.* ita ut ejus liberalitatem miraculi loco esse dicat Baldus, referente Hering. *de fidejuss. c. 7. n. 425.* cui succinit *l. 33. §. 1. de don. int. vir.* hinc, more LL. latoribus consueto, major adhibenda erat cautela, ubi frequentius extabat periculum; cujus axiomatis plura exempla videri poterunt, in *thesauro loc. comm.* Barbosa & Dn. Tabor. *l. 6. c. 2. axi. 1.* Et hoc procedit, licet mutuum accipiat ab aliquo ut cuidam donet. *d. l. 4. §. 1.* creditorque illam causam non ignoraverit *arg. l. 12. h. t.* siquidem mulier hoc casu nullam recipit alienam obligationem, neque veterem neque novam, sed ipsa eam facit, sicut in simili ratiocinatur Ulpian. *l. 8. §. 1. d. t. jung. l. 18. de donat.* III. Si pignus remittat *l. 11. l. 21. C. ad SC. Vel.* nam non sicut datio, ita etiam redditio pignoris, intercessio est *l. 8. pr. d. t.* Perez *ad Cod. eod. t. n. 9.* nec etiam donatio

267

natio l. 18. quod in fraud. cred. ita ut recte uxor marito pignus remittat, licet eidem donare prohibeatur d. l. 18. vid. Carpz. jurispr. for. part. 2. c. 16. def. 14. In obligationem tamen, ut & alienationem dotalium, aut propter nuptias donatorum immobilium, consensus ejus non aliter raturus erit, nisi eundem post biennium repetierit, & alia adhuc res viro sint ex quibus ei consuli possit N. 61. c. 1. & inde sumpta Auth. sive à me. C. ad SC. Vell. Rittersh. ad Nov. p. 5. c. 9. n. 10. Cujac. ad d. N. 61. Berlich. pract. conclus. con. 20. n. 15. IV. Si alicui quid facienti vel omittenti indemnitate promiserit unde periculum metuebat l. 8. §. 1. l. 19. pr. §. 1. & seqq. ad SC. V. Dn. Struv. Ex. 21. th. 9. n. 3. V. Si proprium negotium gerat, seu, ipsa principaliter contrahat: v. gr. si vendat, locet, mutuum accipiat &c. l. 11. l. 13. pr. l. 19. pr. ff. l. 2. C. d. t. Aliàs commerciis ipsis interdictum esset, & sic in perniciem vergeret, quod in gratiam ipsarum leges introduxerunt contra l. 25. ff. l. 6. C. de legib. c. 61. d. R. I. in 6. Hering. d. fidejuss. c. 7. n. 416. ubi etiam in seqq. eleganter ita contra mulierem decidit casum, quo debita mariti à creditoribus suum urgentibus, emerat, ut tandem illius vexam redimeret. Hinc ridendi Advocati, non entis nullas qualitates esse, non perpendentes, qui in instrumentis emptionum, venditionum, aliorumque contractuum principalium, mulierem beneficio suo renunciare patiuntur, cum tamen id aliàs ipsis non competiisset, nec quod nunquam quis habuit, desisse habere, videatur l. 208. de R. I. Et prædicta in tantum procedunt, ut licet pro alio se obligaverit, si tamen in rem utilitatemque suam id fiat, auxilium S. C. ti similiter frustra imploret: exempla vide in l. 3. l. 8. §. 1. l. 13. pr. l. 21. l. 22. ad SC. Vell. Auth. si que mulier C. eod. l. 8. §. 1. ff. qui sat. cog. l. 20. & seqq. solut. matrim. quia in effectu, non alienum, sed suum gerit negotium.

III.

Unde mulieris obligatio firma est, si pro marito suo incarcerato vel aliquâ aliâ justâ & honestâ ex causâ fidejubeat, ubi enim de pietate agitur frustra ad apices Juris recurritur Anton. Mornacius in suis Obser. d. leg. 21. §. 1. ad SC. V. hisque casibus

casibus non tam aliena quam propria causa est, quando de necessitate honore & utilitate mariti quaestio vertitur, per ea quae notat Baldus & Connan. *ad l. 20. solut. matrim.* Pet. Surd. *conf. 367. n. 14.* citati in thesaur. Barbof. & Dn. Tabor. *l. II. c. 55. ax. 8.* Sic quoque tacet SCtum, si debitor mulier à creditore suo alteri delegetur *l. 2. C. ad SC. V.* vel pro eo cui delegata est promiserit *l. 24. pr. ff. d. t.* modo ipsa à creditore suo ita liberetur *d. l. 24. §. 1. junct. d. l. 2.* Cujac. *tr. 4. ad African.* in *l. 19. §. f. b.* Dn. Struv. *Ex. 21. th. 9. n. 4.* & quem allegat Duaren. *h. t. 2.* Item si mulier & Titius in rem communem mutuarentur, ac ejusdem pecuniae rei facti essent, mulier efficaciter pro rata tenetur *l. 17. §. f. d. t.* Specialiter tamen obtinet, ut, si unà cum marito principaliter se obligaverit, seu, correa facta fuerit, talis obligatio quoad uxorem non valeat. Dd. comm. per *Auth. si qua mulier C. ad SC. V.* (procul dubio propter metum, vel reverentiam, vel amorem, quo occupata, marito non contradicatura, sed ad quavis assensum facile praebitura, praesumitur. vid. Ant. Faber *Cod. lib. 4. t. 21. defn. 21.*) Nisi pecuniam in utilitatem uxoris versam fuisse manifesto probetur, *d. Auth. si qua mulier.* vel id ipsum mulier in judicio confiteatur. *arg. l. 1. 3. 6. pr. & §. 2. de confess. junct. c. 6. de renunt. c. 16. §. f. de sent. & rejud.* Gail. 2. *Obs. 89.* Perez. *ad Cod. n. 12. tit. de S. C. Vell.* Carpzov. 2. *resp. El. 75. n. 6. & seqq.* In usum verò mulieris pecuniam cessisse, seu ad ipsam pervenisse etiam tunc censetur, quando ejus luxu, vestitu, aut illecebris dilapidata est. *arg. l. 4. §. 1. ad SC. V. l. 3. §. 6. de in rem vers. l. 15 si quis omis. caus. test.* Hering. *de fidei. c. 7. n. 405.* Dn. Struv. *Ex. 21. th. II.* Scotan. *D. 34. th. 16.*

IV.

Secundus modus generalis, sive causa, mulierem intercedentem beneficio suo excludens est (ut *th. 1. dixi*) factum ipsius proprium. Cujus primam speciem constituit dolus, si sc. callide ac dolose ad intercedendum accesserit. Deceptis enim non decipientibus succurritur; & infirmitas foeminarum, non calliditas auxilium meruit, *l. 2. §. 3. ad SC. Vell.* ne, quod imbecillitatis debet esse adminiculum, fiat mantellum iniqui-

iniquitatis. Dn. Carpzov, *de jurib. fœm. sing. dec. 4. pos. 1. n. 11.* Variè autem dolus à muliere committitur. I. Si decipiendi animo, seu se non teneri sciens, nihilominus pro aliquo intercesserit *l. 30. pr. d. t.* nam quid aliud agit, quam quod pro ludibrio leges habeat, qui, ut earum auxilium imploret, contra eas committit? *l. 37. in f. de minor.* Insigne ejusmodi fraudis muliebris exemplum narrat Mornacius *in suis Obser. tit. ad SC. Vell. in d. l. 2. §. 3.* II. Si negotium suum esse simulaverit *l. 4. l. 11. 12. ff. l. 1. l. 18. C. ad SC. V.* dummodocreditor id ignoret, *dd. rxxx. Zoes ad h. t. n. 10.* III. Si patientiam præstando marito res tanquam proprias obliganti suas esse dissimulaverit *l. 5. C. d. t. l. 11. de distract. pign.* vid. Ant. Fabrum *in suo Cod. lib. 4. t. 21. def. 23.* IV. Si eum, qui aliàs contrahere volebat, induxerit ut pecuniam marito crederet, forsam opimam sibi in commune obventuram hæreditatem ipsi depingendo, vel aliis flebilis suæ vocis speciebus eum illiciendo. Ant. Faber. *d. loc. def. 4.* ubi etiam *def. 17.* huc refert casum, quo fœmina, ut cluderet executionem contra maritum faciendam, se pro ipso obligaverat. Ad exemplum Vellejani cessionis quoque beneficio mulier, dolose versans cadit, veluti si aliquid ex bonis subtraxerit *arg. l. 71. §. 3. de acquir. her.* Mascard. *de probat. vol. 1. concl. 50. n. 2.* Chassanæ *ad consuet. Burgund. rubr. 4. §. 21. verb. ayent soustrait & re celé.* Inventarium non confecerit, *arg. l. 7. pr. de admin. tut.* Juramentum non præstiterit, vel alia requisita & solennia Legum vel Statutorum non observaverit, ne aliàs effectu juris gaudeat, in cujus essentialia peccavit, aut legis beneficio perfruatur, quam contemnendam censuit *l. ult. §. 12. in f. C. de jur. delib.* Lancell. *2. Inst. 9. Can. 20. §. hoc autem.*

V.

Secunda facti muliebris species est: Si pretium pro intercessione acceperit, & hoc solenni scriptura, vel aliàs à creditore probetur *l. 23. C. ad SC. V. ibiq.* Mornac. Quæ enim hic imbecillitas vel infirmitas? quodnam periculum rei familiaris, quando mulier intercessionis suæ præmium accipit, & augustissimum prudentissimi Ordinis privilegium pretionummario

rio æstimat & dehonestat? *arg. l. 1. §. 5. de extraord. cogn. ita ut merito avaritiæ suæ pœnas luat. Hering. de fidejuss. c. 7. n. 433.* Cujus autem quantitatis dictum pretium esse debeat discrepant inter se Jcti: quibusdam illud æquale esse debere summæ pro qua intercedit contendentibus: è quo numero est Cynus *rubr. C. ad SC. V.* quam sententiam quoque æquitatem habere asserit Sichard. *d. rubr. n. 20.* Quibusdam quantamcunque summam ad excludendam mulierem sufficere putantibus, ut Salicet. *ad d. l. 23.* Donell. *lib. 12. c. 32.* Col. *Jur. Arg. d. t. th. 5. n. 14.* Quibusdam mediam viam amplexis judicis arbitrio illud remittentibus, ut Menoch. *de arb. jud. quest. l. 2. cas. 234. n. 3.* Molin. *de just. & jur. D. 40. n. 17.* allegati à C. J. A. *d. l. Franzk. eod. n. 24.* Treutl. *Vol. 1. D. 25. th. 4. l. 1. ibiq.* Hunn. & Bachov. in quorum castra & ego transire mallem.

VI.

Tertia, si major 25. annis post biennium intercessionem reperierit *l. 22. C. ad SCt. V.* quo casu suâ, non alterius causâ, & quidem ex magna deliberatione, non etiam ex fragilitate sexus id fecisse videtur. Carpz. *de jur. sing. fœm. dec. 1. pos. 1. n. 14.* Zanger. *de except. part. 3. c. 11. n. 124.* quia geminatio deliberatum propositum, præcisamque voluntatem denotat, & actum validum reddit, sicut pluribus ostendit Everhard. *in loc. arg. leg. loco à vi geminationis 121.* nec errare quis præsumitur actu geminato intercedente *gloss. in c. ex liberis x. de divort.* A dicta tamen constitutione excipitur mulier pro marito intercedens, quæ, sive semel, sive multoties intercessionem reiteraverit, in cassum semper laborat *N. 134. c. 8. ac inde sumpta Auth. si qua mulier. C. ad SC. V.*

VII.

Quarta, si intercessio juramento confirmata fuerit. *c. 9. de jurejur. & arg. c. 28. eod. c. 2. de pact. in 6.* Tanta etenim juramenti virtus est, ut adjectum actui, illum alteret ac firmet, de nullo aliquem, & de invalido validum faciat *dd. cc. quibus add. c. 2. de jurej. in 6. l. 1. & Auth. sacramenta puberum C. si advers. vend. vid. late Everhard. loc. arg. leg. loco à juramenti vi & efficacia*

cacia 130. n. 5. & 48. Idque procedit, licet de beneficio suo haud specialiter fuerit edocta foemina propter *ratt. pradd.* juramentum namque pro certioratione habetur, & jurans de quocunque juris remedio implicite cogitasse praesumitur. Gail. 2. Ob. 41. n. 5. & O. 77. n. 10. Dn. Franzk. *Comm. ad SC. V.* n. 28. Dn. Struv. *Ex. 21. th. 10. n. 5. & alleg. ab eo.* Gutierrez. *de jur. confirm. part. 1. c. 20. add.* Hahn. *ad Wesemb. d. t. n. 9.* Ubi tamen cum Mevio *ad Ius Luc. l. 1. t. 5. art. 7. n. 120.* fatendum, tutius esse si certioratio accesserit. Imò intercessionem juramento vallatam firmo talo stare autumo, licet specialiter Scto haud renunciatum fuerit *arg. d. c. 9. de jurej. ubi simpliciter nulla facta renunciationis mentione, mulier fidejubens juramento, obligatur. junct. d. c. 28. eod. c. 2. de pact. in 6. & ratt. pradd.* Fachin. *lib. 2. c. 61.* Dn. Franzk. *Struv. d. loc. & Auth.* ab ipsis allegati. *diff. Berlich. p. 2. concl. 19. n. 39.* Thesaur. *decis. Pedem. 222. & plures quos ibidem citat alii.* Quamvis enim jure Civili jusjurandum eam vim neutiquam habeat. *arg. N. 51. pr. l. 5. C. de legib. l. 7. §. 16. ff. de pact.* siquidem juramentum, quod Mercurio, qualitates suas pro natura stella, cui conjungitur, mutanti: ac polypo, colorem rei cui adhæret, assumenti, comparatur, obligationem non extrinsecus auget, sed intra suos limites permanenti, vinculum religionis solum annectit. *vid. Franzk. Comm. ad t. de jurejur. n. 51. Munnoz. de Escobar, de rariocin. administ. cap. 5. n. 9.* Dn. Struv. *Ex. 17. th. 22.* de jure tamen Canonico subsistit, quo omne juramentum, in alterius praesudicium non redundans, nec vergens in dispendium salutis aeternae, servari jubetur. *c. 28. x. de jurejur. c. 2. de pact. in 6.*

VIII.

Quintam & ultimam facti mulieris speciem constituit ipsius renunciatio. Num mulier singulari suo juri, quo ex Scto Vellejano superbit, firmiter renuntiare valeat? famigerata & quotidie frequentata quaestio est: Renunciationem in judicio factam validam esse non dissententur dissentientes; imbecillis enim consilii moderamen mulieri tunc praebet judicis adfidentia, & ut alias, ita etiam in passu renunciationis, Acto-

Aa

rum

rum autoritas omnem supplet defectum. In casu quoque, quo mater vel avia liberorum tutelam suscipit, earum, dicti beneficii renunciationem, subsistere, facile iidem largiuntur, rotundo textu *l. f. & Auth. matri vel avia. C. quando mulier tut. off. convicti*. Quam renunciationem, necessariam, ex Alexand. & Alber. vocat Gail. 2. O. 77. n. 2. Tantum ergo controversatur, An extrajudicialis valeat renunciatio, & quidem simplex? (si enim juramentum accesserit, quin valeat, nemo ibit inficias; cum etiam absque rennnciatione intercessionem juratam efficacem esse th. præc. probatum sit.) Negativam tuentur Couarruv. in *c. quamvis de pact. in 6. part. 2. §. 3. n. 5.* Gomez. *var. resol. tom. 2. c. 13. n. 17.* Zoes *h. t. n. 17.* Donell. *Com. lib. 12. c. 32. ibiq.* Hilliger, Bachov, ad Treutl. *V. I. D. 25. th. 4. l. e. & f. Vinn. I. q. 48.* Wesemb. *t. ad SC. Vell. n. fin.* Hering. *de fidejuss. c. 7. n. 467. & seqq.* & alii quos longo agmine adducit ac sequitur Berlich. *part. 2. concl. 19. n. 19.*

IX.

Sed magis est ut cum Hænonio *D. 1. ad reg. jur. in leg. 2. q. 4.* Hahn. ad *Wesemb. t. de SC. V. n. 9.* Gail. 2. O. 77. *Carpz. de jur. fœm. sing. dec. 4. p. 2. Dn. Struv. Ex. 21. th. 10. n. 3.* Franzk. *Comment. ad SC. V. n. 29.* Coll. *Jur. Arg. eod. th. 5. n. 15.* Rittersh. *ad Nov. p. 3. c. 4. n. 7.* & aliis ab his allegatis, affirmativam amplectar; tum quod in foro recepta sit, teste Gail. *d. l.* & praxi adversari, esset inani conatu contra torrentem niti; tum quod etiam prægnantioribus rationibus & juris nostri legibus innitatur. Textum enim primo expressum habemus *in l. ult. §. pen. ff. ad SC. V.* ubi cautio, de non utenda exceptione S^Cti Vellej. à muliere, antequam ad judicium iverit, seu extra jus aperte exigitur. *addel. 21. C. eod.* Regula deinde communis est, quemlibet favori pro se introducto renunciare posse *l. pen. C. de pact. ibiq. Gloss. l. 46. ff. eod. l. 41. de minor. c. 16. de regular. c. 6. de privil. ne aliàs invito beneficium detur l. 69. de R. I.* hinc *Plin. in paneg. Trajan.* hanc esse ait principalem beneficiorum summam, si illis & non uti liceat. In favorem autem mulierum hoc S^Ctum introductum esse, passim leges docent vid. *l. 1. §. 2. l. 2. §. 2. 3. ad SC. V. l. 40. de condict. indeb.*

indeb. Firmum etiam argumentum adduci potest ex *l. 8. §. 10. d. r. ad SC. V.* ubi mulier solutionis conditioni renunciat, quam tamen præcipuum S^Cti effectum esse patet ex *l. 8. §. 3. d. r. l. 40. de condict. indeb.* Cum itaque effectui renunciare possit, cur juri renunciare prohibeatur? jus enim sine effectu, verbis non rebus impositum censetur, reque ipsa nullum est vid. *l. 2. inf. C. comm. de leg. l. 28. C. de usur.* Accedit quod tacita mulieris renunciatio valet, quando scil. exceptionem S^Cti omittit *l. 11. ad SC. Maced. l. 14. de publ. in rem act.* adde *l. 22. C. ad SC. V.* ubi mulier post biennium efficaciter intercedit, quod nihil aliud quam ipso facto beneficio renunciare est. Si ergo tacita & ex facto præsumpta renunciatio sufficit, multò magis expressa efficax erit; ne aliàs expressi minor vis sit, quam taciti *l. 195. de R. l. ibiq; Dd. l. 52. de C. & D.*

X.

Nec obstat, quod potissimum urgent dissentientes: eadem facilitate renunciare posse mulierem, quàm intercedere. Præterquam enim quod, secundum Perez, *d. loc.* non tam vera quam ficta sit hæc ratio, quam divinatoriam propterea appellat Hahn, *ad Wesemb. d. r. ad SC. V. n. 9.* siquidem in intercedendo multum à periculo distare se credit mulier, principalem soluturum sperans, renunciando autem illud sibi proximum animadvertit, dum omni repudium dat auxilio: ulterius etiam certioratur, (sicut ex postea dictis liquebit) cauteque agendum esse admonetur, ac omnia jura ad vivum ipsi repræsentantur, ita ut non levitate quadam, sed deliberato animo ad factum hocce procedat.

XI.

Ut, inquam, renunciatio mulieris valida sit certioratio eam præcedat necesse est, quàm quid commodi S^Cti Vellejani beneficium contineat, & quàm prærogativa suffultum, probè edoceatur mulier, Gail. 2. O. 77. n. 1. cum jus suum ignorare præsumatur *l. 9. de jur. & fact. ignor.* Et sicut mature considerare nequimus, quæ ignoramus; ita nec renunciare credimur iis de quibus non cogitamus *l. 5. l. 9. inf. de transact. l. 35. l. 47. §. 1. de pact.*

Aa 2

XII.

XII.

A quo autem mulier certiorari debeat? non otiosæ quaestionis est, & in quâ, iudicio Heringii c. 7. n. 474. mirum apud Doctores silentium. Utrum à creditore? aut à Notariô? quid enim si non sit certiorata, num culpa erit Creditoris, qui sibi non vigilavit? cui sanè maxime incumbit ut, contrahendo cum muliere, sit providus & diligens l. 17. in f. pr. ad SC. V. An vero cum Notario agendum? cuius tamen parum interest mulier renunciaret nec ne arg. l. 7. pr. qui satud. cog. & cui forsân aliàs curiositatis vituperandæ nota posset objici arg. l. 19. in f. de novat. l. f. C. de apparit. procons. l. 36. d. R. I. Sed quicquid sit, Notarii potius curæ certioratio assignanda erit, quàm vel creditoris, vel tutoris mulieris iudiciarii, vulgo. **Kriegischer Vormünder**. Cum enim clausularum illarum, instrumentis adjici solitarum, vis ut plurimum contrahentes lateat, quas tamen Tabellio juxta fori & styli morem, omittere nequit, nisi ipsemet inscitiam suam prode- re ac partibus ad interesse teneri velit Gail. 2. O. 77. n. 8. per l. 14. §. 3. C. de SS. Eccles. hinc utique ipsius hic labor, hoc opus erit, ut contrahentes erudiat, quæ clausulæ in hac vel illâ materiâ apponi consueverint, quæratque num & ipsi quâpiam illarum contractum suum munire velint? nec non verborum latinorum sensum explicet, ne ulla deinceps parti- bus, quidquam præter ipsarum notitiam annexum fuisse, ca- lumniandi ansa supersit. Hinc formula cautis Tabellionibus nota: **Wir begeben uns hiemit desß beneficii S^Cti Velle- jan. dem Fräwlichen stand zum besten verordnet / desß sen Inhalts / und darin gegonten Vorthails wir auch hiemit in Teutscher sprach verständlich und genugsam nach allen Umbständen erinnert worden.** Hering. de fi- dejuss. c. 7. n. 474. & seqq. Clariss. Dn. Hausman. in disp. sua inaug. de certiorat. S^Cti Vell. th. 3. 4. & 8. Berlich. p. 2. c. 19. n. 94.

XIII.

Parum itaque renunciatio mulieris conducet, nisi simul quoque illam certioratam esse, probetur; facti namque quæ sunt,

sunt, non præsumuntur antequam de iis fides fiat. Gail. 2. O. 71. n. 4. per c. 1. de constit. in 6. l. 30. de V. O. l. 13. inf. de public. in rem act. Ubi tamen assertioni quoque Notarii standum erit, in instrumento intercessionis, certiorationem legitimè peractam esse, scribentis, quippe qui officio suo bene functus creditur. arg. c. 13. de præscript.

XIV.

Sed quid si Notarius mulierem SCTo Vellejano renunciasset, certioratamque fuisse scribens, postea quid Vellejan. SCTum sit interrogatus, obmutescat? Instrumenti fidem tunc vacillare, renunciationemque invalidam esse puto cum Gail. d. O. 77. n. 7. Berlich. p. 3. pract. concl. 19. n. 53. Fachin. lib. 11. contr. c. 65. Quia Notarii formula partibus incommodo esse non debet, si plus scriptum sit, quàm dictum: nec figura literarum sed mente & sensu obligamur l. 38. d. V. O. Ne dicam eum quodammodo suspicionem doli mali incurrere, qui in negotio quod gerit, quid, quod factum non est, factum asserit. Accedit quod renunciationes cum parva causæ cognitione plerumque fiunt, nec tam partium consensu quàm consuetudine Notariorum, ut plurimum vim clausularum ignorantium, instar psittacorunt loquentium: vel Cantorum, qui bene cantant per practicam, sed rationem sui cantus nesciunt, ut ex Baldo, Cyno, Caccialupo, ait Hering. de fidejuss. c. 7. n. 482. His adde N. 44. c. 1. pr. Constit. Maximil. de An. 1612. Vom **Undericht der Notarien rubr. Von Testamenten. §. Es sollen auch alle** 2c. Dissent. Fulgos ad l. f. §. f. ad SC. V. Alciat. de præsumpt. præf. 13. n. 5. Alexand. in l. sciendum de V. O. n. 33. quos allegat & refutat dictus Hering. n. 490. & seqq.

XV.

Cæterum renunciationem Vellejani supervacuum, totumque SCTum in Gallia hodie abrogatum esse refert Mornacius in suis Observ. t. ff. ad SC. Vell. pr. & Cod. eod. quia ea fuerunt istiusmodi intercessionis fraudes (verba sunt ipsius) tamq̃ frequens causarum numerus in Auditoriis Decuriisq̃ Senatus Parisiensis, per plures annos visus est, ut, quia fere nullus in tuto contractus esse poterat, in quo intercedens mulier SCTo renunciasset,

nempe ob verborum minus recte ac rite servata à Tabellione imperito solennia, constitutio tandem; regia promulgata fuit An. 1606. quâ cavetur ne illa deinceps admittantur renunciatorum aucupia in contractibus, sed valeat, suoq; jure omni nitatur qualibet & cujuscunq; rei obligatio in qua intercesit mulier &c. Alibi quoque non minores augustissimo huic beneficio fieri fraudes, conqueritur cum Pruckmanno ad l. in multis, de stat. hom. p. 2. art. 15. n. 13. Dn. Hahn. ad Wesemb. t. ad SC. V. n. 9. in f. & subjungit. Quapropter videant mulieres ne in causa sint, ut propter abusum privilegii, aliquando generali constitutione jure suo priventur.

XVI.

Tertia denique causa generalis (v. th. i. h. sect.) ex qua foemina intercedens ad beneficium suum frustra provocat, est singularis conditio, primo, rerum pro quibus intercessit nimirum, si pro dote: l. f. C. ad SC. V. junct. l. 1. ff. solut. matrim. Perez. in Cod. d. t. n. 21. 22. Faber. in suo Cod. eod. def. 14. vel pro libertate, id fiat. l. pen. C. d. t. junct. l. 24. §. 10. in f. ff. de fideic. libert. Perez d. l. n. 20. Ant. Mornac. Obs. in d. l. pen. Everhard. loc. arg. leg. loc. à libertate ad piam causam 58. n. 2. Deinde, personæ, & quidem aut I. illius apud quem intercedit, si sc. apud minorem pro aliquo se obnoxiam faciat, qui postea non amplius solvendo reperitur: cum restitutoria tunc locum non inveniat, & major ætatis, quam sexus favor sit l. 12. de minor. ibiq; Gloss. Hering. tr. de fidejuss. c. 7. n. 464. & quem citat Pruckman. ad l. in multis de stat. hom. p. 2. art. 15. n. 26. Aut II. ipsius foeminae intercedentis, veluti si (i.) eminenti aliqua dignitate corruscet, quales sunt Reginae, Ducissæ, Comitissæ, Abbatissæ; aliæve regalibus ac jurisdictione gaudentes, utpote quæ & alia virilia sustinent officia. Dn. Tabbor. in addit. ad Col. Iur. Arg. t. ad SC. V. th. 5. n. 22. Schrader de feudis p. 10. f. 1. n. 5. 6. Hering. d. l. n. 517. (2.) Si Mercatrix fuerit. **Wann sie eine Marck oder Bramfraw ist:** tum enim efficaciter, etiam pro marito, moribus ac statutis omnium fere locorum obligatur, ita ut tam Scti Vellej. quam repudiandæ hæreditatis, vel cessionis ipsi denegetur beneficium. Gail.

Gail. 2. O. 90. n. 5. Rittersh. ad Nov. p. 2. c. 4. n. 23. Dn. Tab-
bor. loc. cit. n. 18. Tulden. ad Cod. t. ne uxor pro marito n. 4.
Hering. d. l. n. 408. Coler. 1. decis. 31. sed omnium plenissime
Magn. Dn. Rebhan. Facult. jur. Senior. Patron. ac Præcept. meus
eternâ memoriâ colendus in disput. sua de uxore mercatrice th. 12.
& seqq.

XVII.

Non tantum autem ea mulier Mercatrix dicitur, quæ pro
se solâ mercaturam facit, vel separatim à rationibus maritali-
bus suo tantum nomine, & absque ope mariti, quæstuariam
exercet negotiationem: de hac enim nullum subest dubium;
vid. th. 2. & seq. b. sect. verum etiam illa, quæ communiter, & unâ
cum marito negotiatur, seu ipsius negotiationi se immiscet,
æque ac ipse mercatorios actus exercet, quæ in taberna publi-
cè sedet, dirigit, emit, vendit, solvit, liberat &c. quæque ex
tali negotiatione lucrum & alimenta recipit: welche mit
ihrem Mann pflegt zu handeln / zu offenem Markt
und Laden sitzet / so ihr Rauffhandel und Gewinn ih-
nen beiden zu nutz und Nahrung komt. vid. dd. Autho-
res ac leges municipales ab ipsis allegatas. Quia tali casu (inquit
Gail. d. l.) uxor quasi societatis jure (ut enim in vera societate
mercatoria cum marito vivat, non requiritur) & tanquam correa
debendi pro marito tenetur, nec poterit uti Scti Vellej. bene-
ficio, ne bona fide cum ipsis contrahentes inique decipiantur,
& ita passim in Germania, statutis vel consuetudine, receptum
& constitutum est; præterea quoniam hoc casu uxor ex nego-
tiatione mariti lucrum & augmentum rei familiaris percipit,
pecunia creditoris utique in ipsius utilitatem versa esse cense-
tur, ac proinde pro marito obligatur. Hactenus Gailius.
Exigebat hoc Reipubl. ex commerciorum securitate prove-
niens, salus; ut enim alias in causis mercaturam attingenti-
bus, non juris solennitas, aut subtilitas sed magis æquum &
bonum attenditur, multaque singularia alia illius propagandæ
studio introducta sint, vid. Mevium ad jus Lubec. l. 3. t. 6. art.
21. n. 2. & seqq. ita etiam hoc in passu ei prospicere, & in-
crebrescentibus mercatorum fraudibus obicem ponere neces-
sum fuit, qui ut plurimum non fortunæ injuriâ, sed nequi-
tiâ,

tia, aut crassæ culpæ vitio, bancam rumpunt; uxorum privilegio freti, quo ipsarum bona à creditorum persecutione immunia, sibi que ad vitam laute transigendam semper suffectura sciunt. Non raro quoque uxores virum ad inopiam deducunt, *ut, quanquam gnavus & industrius* (verba sunt laudat Disput. Magn. Dn. Rebhan. *th. 18.*) *tamen nil nisi Oeni funiculum nectat, ut est in proverbio (quo de vid. Alciat. embl. 91.) postmodum vero; pecuniis deglutitis, pudoreq; omni sequestrato, claves ferebro defunctorum maritorum, aridamve stipulam, extremâ cum earum ignominiâ, super ponere, & bonus cedere* (sed utinam cederent! nam sæpe pinguiora auferunt) *miserosq; creditores, qui bona fide cum ipsis contraxere, nequiter illudere & pretextu juris decipere, non erubescunt.*

XVIII.

Illa autem mulier, quæ quidem viro mercatori nupta est, sed ipsius negotiationi se non immiscet, verùm saltem in uno vel altero actu ipsi præstat operam; imò licet omnes actus mercatorios exercent, maritus tamen lucrum pro se solo retineat, nec mulier de eo participet, aut participare speret; hæc inquam, Mercatrix proprie non dicitur, sed potius Adjutrix vel Institutrix, indeque mariti debitis haud oneratur Gail. *d. Ob. 90. n. 6. Chassanæ in consuet. Burgund. rubr. 4. §. 1. verb. si elle n' est marchande n. 1. & verb. publique in f. Choppin. de civit. Paris. morib. l. 2. t. n. 9.* Nisi statutum, uxoris mercatricis mentionem faciens, secundum vulgi opinionem & usum plebejorum locutum sit, ubi statutum ad illum esset interpretandum, *dict. disp. Magnif. Dn. Rebhan th. 53. Benev. Stracha. tr. de mercat. p. 1. n. 12.* quia in statutis, & qualibet strictâ materiâ, verba, prout sonant, intelligenda sunt, nec admittunt interpretationem ex jure communi, cui derogant, communisque loquendi modus attenditur potius, quam verborum proprietas *Treutl. V. 2. D. 7. th. 1. l. d. Gail. 2. O. 79. n. 5. per plures text. ac Auth. Quod non solùm in materia favorabili, sed etiam odiosa & pœnali procedere, probat Jason. ad rubr. ff. de op. nov. nunt. n. 7. Quin autem statutum vel consuetudo particularis titulo ne uxor pro marito derogans, seu*

seu quo uxor simpliciter, etiam absque qualitate mercatoria, aut licet se negotiis mariti non immisceat, pro ipso debita solvere tenetur, valeat, non est ambigendum. Hering. de fidej. c. 7. n. 407. Mynsing. c. 1. O. 29. Gail. 2. O. 90. n. 1. Chassan. in consuet. Burgund. rubr. 4 n. 1. verb. & esdicts contracts est tenu pour son mary. n. 1.

XIX.

Hinc apparet, si statuto, præter Mercatricem, adhuc alia uxores, veluti Cauponum, Pistorum, Laniorum &c. beneficio SC. Vellej. seu cessionis excludantur: **Das Gewerbs / Würthe / Becken / Metzger Weiber / das** beneficium cessionis **nicht genießen sollen**; illud uxorem mercatricem stricto sensu non accipere, nec, ut forsitan jura alia societatem mercatoriam inter ipsam & maritum exigere; talem enim societatem inter reliquas mulieres, in quibus eadem exclusionis ratio, & illarum maritos Opifices intercedere, dictu inconueniens foret: sed potius utilitatis publicæ gratiâ, in securitatem creditorum, speciali ex ratione id sancitum videtur; præsertim quod per se ejusmodi fœminæ negotiis maritorum se immiscere præsumantur. Quod si postmodum probetur, reipsâ mulierem se immiscuisse, emisse, vendidisse, soluisse, liberasse, cambia exercuisse &c. ac de lucro participasse, aut saltem, si quid superfuisset, participaturam fuisse, tanrò magis tenetur, nec ullus ad privilegium vel subtilitates confugiendi ipsi patet aditus. Sed quid, si mulier hæc suæ civitatis statuta parum sibi favere animadvertens, contractum alibi celebratum domiciliumque tunc temporis constitutum fuisse, excipiat, adeoque secundum illius loci jura, quæ magis mulieribus indulgere videntur, judicari petat? Resp. frustra eam præsidium in iis quærere juribus, quippe quæ translatione domicilii perdidit, quibusve tacitè renunciavit Gail. 2. O. 36. n. 4. & seqq. Dn. Struv. syntag. jur. Civ. Ex. 9. th. 32. sed omninò juxta ejus loci leges condemnandam esse ubi nunc degit, laremque fovet, utpote in quo proculdubio justissime fuit conventa arg. l. 19. §. fin. de judic.

Bb

c. 17.

mittit quo Sempronius ac Mœvius simpliciter se obligant. Sempronius postmodum, vel hæres ejus, de solutione conventus, se correum debendi esse excipit, adeoque, cùm nominatim in dicto chyrographo cautum non fuerit ut unus pro altero in solidum teneatur, beneficium divisionis ex *N. 99. c. 1. sive Auth. hoc ita C. de duob. reis* sibi competere asserit. Quæritur quid juris? Resp. Nihilominus eum teneri in solidum.

Visa diu meritos, quos nunc concedit honores
Alma Themis docto non peperisse *Tibi:*
Hæc siquidem Genetrix tardos excludere pullos,
Virtutis partæ præmia vera solet,
Sed tandem ad summi ducit fastigia Pindi
In queis mox itidem conspiciendus eris.
Fortunate, precor sint hæc felicia largâ
Quæ *Tibi* distribuit præmia Musa manu!

*Nobilissimo Dn. Candidato Fautori suo
maximè estimando gratulatur
ita animitus*

Joh. Wolfg. Hœckner.
A Mon-

A
Monsieur Furstenberg,
sur sa Dispute.

Sonnet.

J'admire Vostre Esprit dans Vostre bel Ouvrage:
Tout y paroît bien fait, tout y paroît tres beau;
Et par un genie tout nouveau
Vous monstrez de nos Loix le prix & l'advantage.

Vous avez des Scavants les talens en partage,
Et pour bien vous dépeindre en deux coups de pinceau,
Vous avez beu du divin ruisseau
Qui donne à nos esprits un solide longage.

Voila ce qui se voit dans ce docte Traitté;
Mais quand par vostre vivacité
Vous aurez refuté l'un & l'autre adversaire.

Tout le monde fera un jugement pareil:
Que de Vous attaquer c'est estre temeraire,
Et vouloir d'un flambeau oscureir le Soleil.

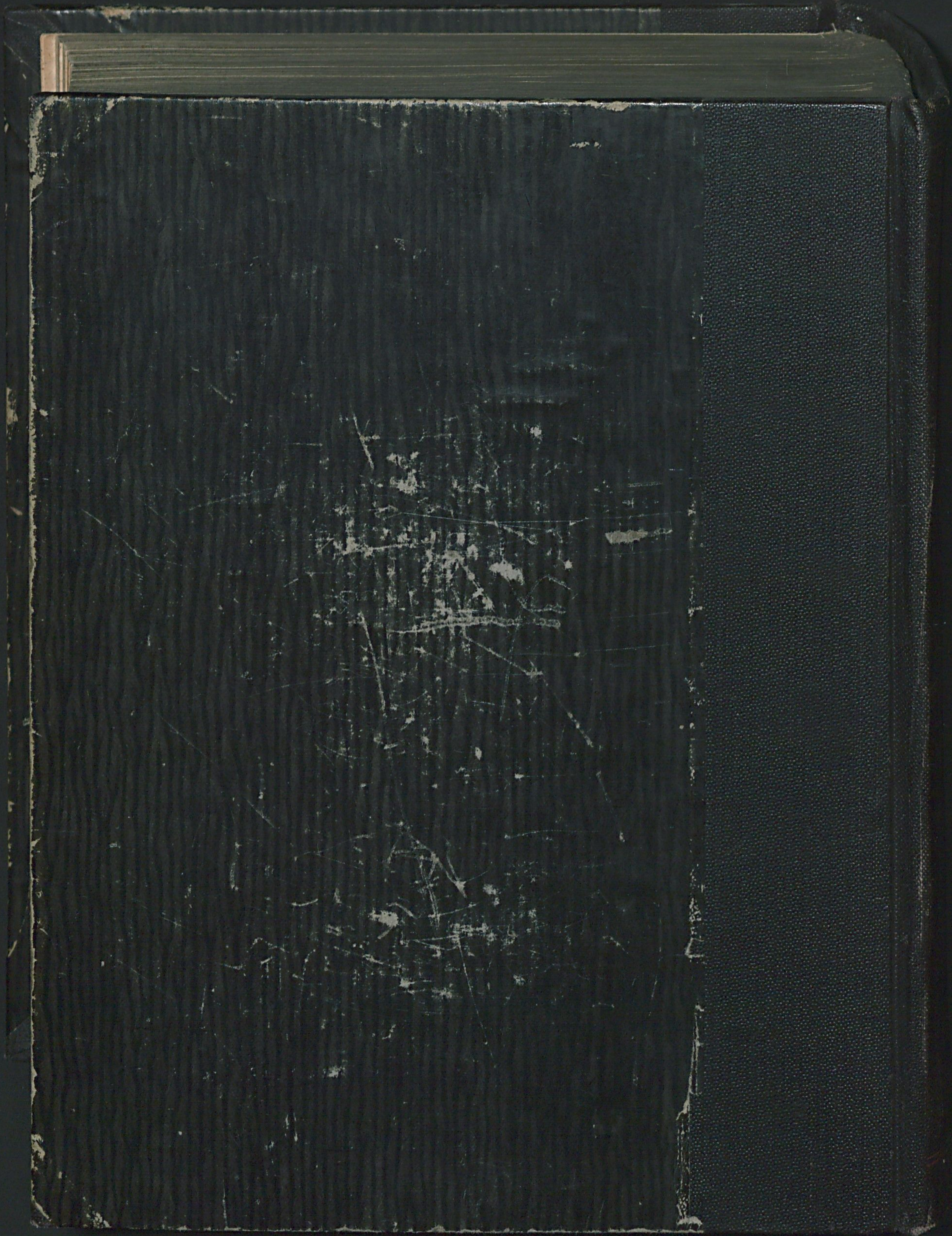
F I N I S.

Ha 16 52 ⁶₌
(113)

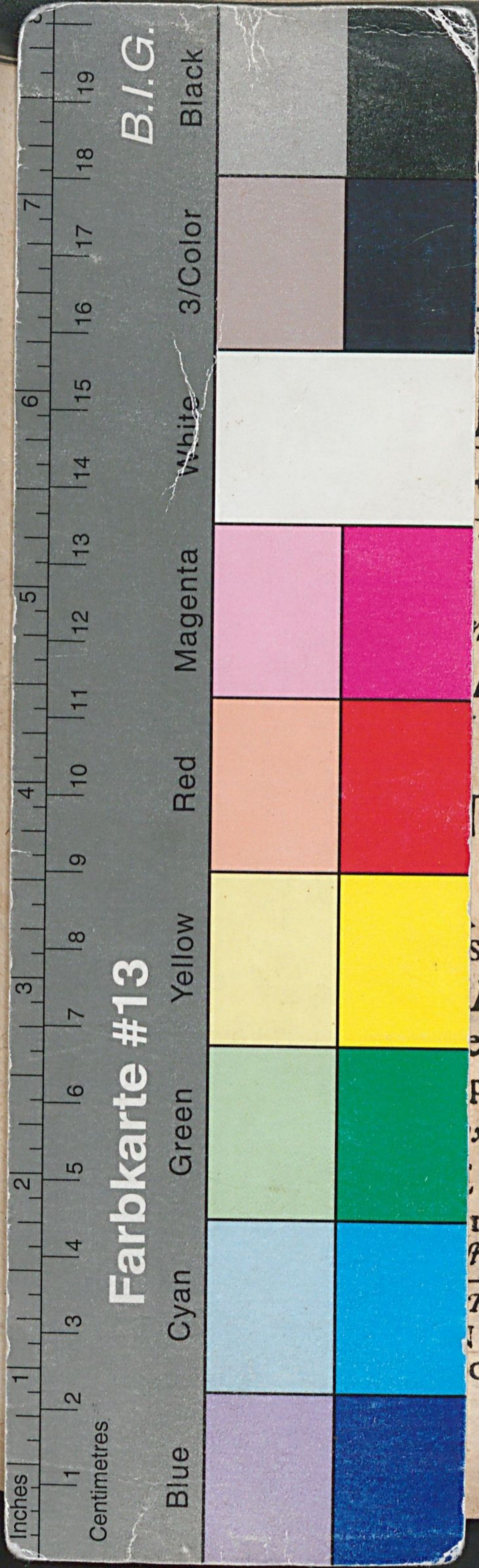
ULB Halle 3
003 344 495

V077

B.I.G.

Farbkarte #13

261

B. U.
JURIDICA
RALIS

IERE
EDENTE
ENEFICIO,

INI NUMINIS

Authoritate
OBILISSIMI,

RUM COLLEGII,
RGENTORATENSI
SITATE

ENTIA
e Honores & Privilegia
pessendi

examini proponit
NBERGERUS,

INUS.
si H. Lq. solitis.

TORATI,
NIS WELPERI.
C LXXI.

